

Ģenētiski modificētās pārtikas un barības uzraudzība

Ieva Kļavinska

Pārtikas un veterinārais dienests

Augu izcelsmes produktu, dzērienu un bioloģiskās lauksaimniecības
uzraudzības daļas vadītāja

Tel.67027484

Normatīvā bāze

Pārtikai

- Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula Nr. 1829/2003** par ģenētiski modificētu pārtiku un barību
- Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula Nr. 1830/2003**, kas attiecas uz ģenētiski modificētu organismu izsekojamību un marķēšanu, kā arī no ģenētiski modificētiem organismiem ražotu pārtikas un lopbarības produktu izsekojamību, un ar ko groza Direktīvu 2001/18/EK

Var izplatīt, ja iekļauts ES sarakstā

(http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm)

Jāmarķē

- pārtika, kas sastāv no vai satur ĢMO
- pārtika, kas ražota no vai satur izejvielas, kas ražotas no ĢMO
- lopbarība

NAV jāmarķē produkti, kuru sastāvdaļas satur, sastāv no vai ražotas no ĢMO vai produkts sastāv no vienas sastāvdaļas, ja šīs (ĢMO) sastāvdaļas saturs nav lielāks par 0.9 %, rēķinot katru sastāvdaļu atsevišķi – ja klātbūtne nejauša vai tehniski nenovēršama

Nav jāmarķē dzīvnieku izcelsmes produkti, ja lopi baroti ar ĢM lopbarību

Normatīvā bāze

Marķējumā norāda:

- norāde “ģenētiski modificēts” vai “ražots no ģenētiski modificēta (sastāvdaļas nosaukums)” - tūlīt pēc sastāvdaļas
- ja nav sastāvdaļu saraksts – norāde “ģenētiski modificēts” , skaidri redzama uz marķējuma
- norādes var būt arī zem sastāvdaļu saraksta, tad burtu lielums kā sastāvdaļām
- ja pārtiku piedāvā gala patērētājam nepakotū vai mazos iepakojumos (lielākā virsma zem 10 cm²), info vienmēr un skaidri norāda uz vitrīnas, cenu zīmes vai tml., burtu lielums – lai var viegli izlasīt

Papildus marķējumā norāda

- ja produkts atšķiras no konvencionālā produkta:
 - sastāvu
 - uzturvērtību
 - paredzēto lietošanu
 - īpašas norādes par ietekmi uz veselību
- norādes, ja produkts var izraisīt ētiskas vai reliģiskas dabas iebildumus.

Normatīvā bāze

Izsekojamībai:

- norādes marķējumā gan produktiem, kas satur ĢMO, gan tiem, kas ražoti no ĢMO
- informācija par ĢMO identifikatoru (lab. kontrolei)
- informācija par produktu jānodod rakstiski nākamajam produkta saņēmējam
- uzņēmumam jānodrošina, ka 5 gadus jāuzglabā dokumentācija, kas apliecina jebkādas darbības ar šādiem produktiem – no kā saņemti un kam tirgoti produkti
- ja produktu paredzēti pārstrādei, marķējumu var aizstāt ar līdzdodamu deklarāciju

Situācija Latvijā

PVD ir ikgadēja ĢMO kontroles programma

2007.g.

- Pārtikas produkti – sojas olbaltums, sojas produkti, kukurūza, rīsi, bērnu pārtika – 100 paraugi plānotie + 6 papildus (TWIX batoniņi). Rezultāts – 2 paraugos pārsniedz 0,9 %, 6 paraugos konstatēts ĢMO, bet nepārsniedz 0,9 %.
- Dzīvnieku barība – soja, kukurūza – 15 paraugi. Rezultāts – 1 paraugā ĢMO.

2008.g.

- Pārtikai – 98 paraugi – sojas olbaltums, soju saturoši produkti, kukurūza, rīsi, bērnu pārtika, kartupeļi, uztura bagātinātāji, desas. Rezultāti – 8 paraugos konstatēts ĢMO, nepārsniedz 0,9 % (2 bērnu pārtikas paraugi, 4 sojas produktu paraugi, 2 cīsiņu paraugi)
- Dzīvnieku barība – plānoti 12 paraugi. Rezultāts – 4 paraugos ĢMO, virs 0,9 %.

Situācija Latvijā

2009.g.

- Pārtikas produkti – plānots - LV izcelsmes desas 5 paraugi, ne-LV produktiem 95 paraugi – desas, kukurūzas produkti, rīsi, augu olbaltumvielas, bērnu pārtika, konditorejas izstrādājumi ar soju, uztura bagātinātāji, pārtikas piedevas. Noņemti 25.
- Dzīvnieku barība – plānots - 25 paraugi. Noņemti 4.

Papildus – veicot ražošanas uzņēmumu uzraudzību, PVD inspektori pārbauda gan izmantotās izejvielas, gan gala produktu marķējumu, līdz ar to ĢMO kontrole notiek arī dokumentāli.

Rīcība:

- ja neatļauta modifikācija – jāiznīcina
- ja virs 0,9 % - jāpārmarķē
- ja zem 0,9 % - ja uzņēmums pierāda, ka ĢMO gadījies nejauši vai bijis tehniski nenovēršami – t.i., uzņēmums darījis visu, lai ĢMO nebūtu – nav jāpārmarķē; ja uzņēmums nevar pierādīt - jāpārmarķē